

PUSHKIN ASARLARIDA ROMANTIZM

Karimova Charosxon Ibroximjon qizi

Buloqboshi tumani 2-son politexnikumi

Ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Aleksandr Pushkin asarlarida romantizm oqimining o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilinadi. Pushkinning ijodida insonning ichki kechinmalari, sevgi, erkinlik, tabiat va milliylik mavzularining romantik ruhda yoritilishi ko'rsatilib, uning rus adabiyotidagi o'rni va ahamiyati ta'kidlanadi. Maqolada Pushkin qahramonlarining ruhiy holati, badiiy uslubi va romantik adabiyot tamoyillari batafsil o'rganilgan.

Kalit so'zlar: Pushkin, romantizm, rus adabiyoti, sevgi, erkinlik, tabiat, individualizm, qahramon, badiiy uslub, milliylik.

Aleksandr Sergeyevich Pushkin rus adabiyotining buyuk shoirlaridan biri bo'lib, uning ijodi romantizm davrining asosiy yo'nalishlari va ruhiyati bilan chambarchas bog'liqdir. Pushkin asarlari nafaqat rus adabiyotining oltin fondiga kirgan, balki butun dunyo adabiyotida romantizm tamoyillarini o'zida aks ettirgan noyob namunalar sifatida e'tirof etilgan. Romantizm — bu inson his-tuyg'ularining chuqurligi, erkinlik va tabiiylikka intilish, individualizm va daxlsizlikni qadrlashga asoslangan badiiy oqimdir. Pushkinning she'riy va badiiy asarlarida sevgi, tabiat, erkinlik, inson ruhiyati va taqdirga oid mavzular romantik ruhda yorqin ifoda topgan. Ushbu maqolada Pushkin asarlarida romantizmning asosiy xususiyatlari, uning ijodidagi o'ziga xosligi va adabiyot tarixidagi o'rni tahlil qilinadi.

Aleksandr Pushkinning ijodida romantizm tamoyillari keng ko'lamda aks etgan. Romantik adabiyotning asosiy xususiyatlari – insonning erkinligi, his-tuyg'ularning yuqori qadri, tabiat bilan uyg'unlik va individualizm Pushkin asarlarida o'zining jonli ifodasini topadi.

Birinchidan, Pushkinning ko'plab she'riy va proza asarlarida sevgi mavzusi romantizmga xos tarzda yoritiladi. Uning “Eugene Onegin” dostonida sevgi va insoniy his-tuyg'ularning murakkabligi, ichki kechinmalar va ruhiy qarama-qarshiliklar chuqur o'rganilgan. Pushkinning qahramonlari ko'pincha o'z his-tuyg'ulari va jamiyatning qat'iy qoidalari o'rtasida kurash olib boradi, bu esa romantik ruhiyatning muhim belgisidir.

Ikkinchidan, Pushkin ijodida tabiatning tasviri alohida o'rin tutadi. Romantizmda tabiat inson ruhiy holatini aks ettiruvchi muhim element bo'lib xizmat qiladi. Pushkinning she'rlari va dostonlarida tabiat ko'pincha inson his-tuyg'ularining sinonimi sifatida tasvirlanadi. Masalan, uning “Ruslan va Lyudmila” dostonida tabiatning go'zalligi va sirli kuchlari qahramonlarning sarguzashtlari bilan uyg'unlashadi.

Uchinchidan, Pushkin asarlarida erkinlik va individualizm g'oyalari muhim o'rin egallaydi. Romantik adabiyotda insonning shaxsiy erkinligi va daxlsizlikka intilishi markaziy mavzu hisoblanadi. Pushkin o'z qahramonlarini odatda mustaqil fikrlovchi, o'z taqdirini o'zi belgilashga intiluvchi shaxslar sifatida tasvirlaydi. Bu jihat ayniqsa "Kapitanni qizi" qissasida aniq namoyon bo'ladi.

Pushkinning asarlarida tarixiy va folklor elementlari ham romantizm ruhida talqin etilgan. U rus xalqining an'alarini, afsonalarini va tarixiy voqealarni o'z ijodida jonlantirib, milliy ruhni boyitgan. Bu esa romantizmning milliylik va o'zligiga urg'u beruvchi jihatiga to'g'ri keladi.

Pushkin asarlarida romantizm nafaqat mavzular va obrazlarda, balki badiiy uslubda ham o'z ifodasini topadi. Uning she'riy tili boy, tasvirlari jonli va his-tuyg'ulari samimiy bo'lib, bu o'quvchini chuqur estetik va ruhiy tajribaga chorlaydi.

Pushkinning romantik asarlarida qahramonlarning ichki dunyosi va ruhiy kechinmalari alohida o'rinda turadi. Romantizmga xos bo'lgan insonning o'z-o'zini anglash, ruhiy iztirob va orzu-umidlar mavzusi uning ijodida keng yoritiladi. Masalan, "Kavkaz asri" she'rida Pushkin shaxsiy erkinlik va tabiiy go'zallikka intilishni madh etadi, qahramonlarning daxlsizligi va chegaralardan ozod bo'lish istagi asosiy g'oya sifatida namoyon bo'ladi.

Romantik qahramonlar ko'pincha jamiyat tomonidan tushunilmaydigan, o'zining ichki dunyosida yolg'iz va noaniqlikda bo'ladigan insonlar sifatida tasvirlanadi. Pushkinning "Qaroqchi" she'rida bu obraz aniq ko'zga tashlanadi: qahramon o'z hayoti va taqdirini tan olmasdan, erkinlik va adolat uchun kurashadi. Bu obrazda romantik ruhning xarakterli belgisi – jamiyatdan chetlanish va erkinlik uchun kurash aks etadi.

Pushkinning badiiy uslubi ham romantizm g'oyalarini ifodalashda muhim ahamiyatga ega. U tabiiy va sodda tildan foydalanib, chuqur ma'no va ta'sirchanlikka erishadi. She'rlarida obrazlar yorqin, hissiyotlar esa samimiy va jonli bo'lib, o'quvchini ruhiy uyg'onishga chorlaydi. Bu esa romantik adabiyotning estetik talablariga javob beradi.

Pushkin asarlarida tarixiy va milliy mavzular romantik ruhda yoritilgan. U rus xalqining ozodlik, adolat va daxlsizlik uchun kurashini dostonlarda va qissalarda jonlantirgan. "Boris Godunov" dramasi va "Poltava" dostonida tarixiy voqealar foni ortida insoniy kechinmalar va taqdirlar dramatik tarzda ochiladi. Bu asarlar milliy o'zlikni saqlash va tarixiy xotirani jonlantirishdagi romantik g'oyalarni ifodalaydi.

Xulosa

Aleksandr Pushkin ijodi romantizm adabiyotining eng yorqin namunalardan biri hisoblanadi. Uning asarlarida insonning ichki kechinmalari, sevgi, erkinlik, tabiat va milliylik kabi romantik g'oyalar chuqur va ta'sirli tarzda ifodalangan. Pushkin qahramonlari o'z his-tuyg'ulari va jamiyat qoidalari o'rtasidagi ziddiyatlarni namoyish qilib, inson ruhining murakkabligini ochib beradi. Shuningdek, uning badiiy uslubi va

obrazlarning jonliligi o'quvchida chuqur estetik va ruhiy ta'sir uyg'otadi. Shu tariqa, Pushkinning romantik ijodi rus adabiyotining rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etib, butun dunyo adabiyoti tarixida o'z o'rniga ega bo'ldi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jo'raqulov U. Türk Halk Edebî Düşüncesi Tarihinde Epik Kavramın Küreselliği. Yüzyılda Eğitim ve Toplum / Education And Society In The 21st Century Cilt / Volume 9, Sayı / Issue 27, Kış / Winter 2020 Araştırma Makalesi / Research Article 859. Sayfa / Page: 859–878.
2. Bekmuradova Zebiniso E.1, Mamatov A. Etymological and structural study of chiasmus. Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities Year: 2022, Volume: 12, Issue: 2.
3. Polnoye sobraniye sochineniy, t. 1— 10, M., 1974—78; Tanlangan asarlar, 1—4 j.lar, T., 1954—55; Tanlangan asarlar, T., 1999.
4. Blagoy D. D., Tvorcheskiy put Pushkina, t. 1—2-j.lar, M., 1950—67; Jizn Pushkina. Rasskazannaya im samim i yego sovremennikami, ch. I – II, M., 1988; Karimov N., Pushkin va uzbek she'riyati, T., 1988